

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

27 februarie 2014*

„Directiva 2001/29/CE — Dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională —
Noțiunea «comunicare publică» — Difuzarea unor opere în camerele unui centru balnear —
Efect direct al dispozițiilor directivei — Articolele 56 TFUE și 102 TFUE — Directiva 2006/123/CE —
Libera prestare a serviciilor — Concurență — Drept exclusiv de gestionare colectivă a drepturilor
de autor”

În cauza C-351/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský soud v Plzni (Republica Cehă), prin decizia din 10 aprilie 2012, primită de Curte la 24 iulie 2012, în procedura

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.

împotriva

Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte al Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a patra, domnii M. Safjan, J. Malenovský și doamna A. Prechal (raportor), judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 26 iunie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s., de A. Klech și de P. Vojíš, avokáti, precum și de T. Matějčický, în calitate de agent;
- pentru Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s., de R. Šup, avokát;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: ceha.

- pentru guvernul ungar, de M. Z. Fehér și de K. Szíjjártó, în calitate de agenți;
- pentru guvernul austriac, de A. Posch, în calitate de agent;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, de M. Drwięcki, de D. Lutostańska și de M. Szpunar, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de P. Ondrůšek, de I. V. Rogalski și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 noiembrie 2013,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 3 și 5 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230), a articolului 16 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50), precum și a articolelor 56 TFUE și 102 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. (denumită în continuare „OSA”), o societate de gestionare colectivă a drepturilor de autor privind operele muzicale, pe de o parte, și Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. (denumită în continuare „Léčebné lázně”), societate care administrează un centru de îngrijire a sănătății nestatal care propune cure balneare, pe de altă parte, în legătură cu plata redevențelor privind drepturile de autor aferente punerii la dispoziție a unor transmisiuni radio sau televizate în camerele acestui centru.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (23) al Directivei 2001/29 prevede:

„Prezenta directivă trebuie să armonizeze într-o mai mare măsură dreptul de autor asupra actelor de comunicare publică. Acest drept trebuie înțeles în sens larg ca acoperind orice comunicare către public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Acest drept include orice transmisie sau retransmisie, de orice natură, a unei opere către public, prin cablu sau fără cablu, inclusiv radiodifuziunea. Acest drept nu ar trebui să includă niciun alt act.”

- 4 Articolul 3 din Directiva 2001/29, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

- 5 Potrivit articolului 5 din Directiva 2001/29, intitulat „Excepții și limitări”:

„[...]

(2) Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2[, intitulat «Dreptul de reproducere»,] în următoarele cazuri:

[...]

(e) pentru reproduceri ale programelor difuzate de instituții sociale non-profit, cum ar fi spitale sau închisori, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile.

(3) Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la articolele 2 și 3 în următoarele cazuri:

[...]

(b) utilizări, în folosul persoanelor cu handicap, având legătură directă cu acel handicap, de natură necomercială, în măsura impusă de handicapul specific;

[...]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la alineatele [(2) și (3)] se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

6 Articolul 4 din Directiva 2006/123, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

1. «serviciu» înseamnă orice activitate economică independentă, prestată în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, menționată la articolul [57 TFUE];

[...]”

7 Articolul 16 din Directiva 2006/123, intitulat „Libertatea de a presta servicii”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre respectă dreptul prestatorilor de a furniza servicii într-un stat membru altul decât cel în care sunt stabiliți.

[...]”

8 Potrivit articolului 17 din Directiva 2006/123, intitulat „Derogări suplimentare de la libertatea de a presta servicii”:

„Articolul 16 nu se aplică:

[...]

11. drepturilor de autor și drepturilor conexe [...]”

Dreptul ceh

9 În temeiul articolului 23 din Legea nr. 121/2000 privind dreptul de autor (denumită în continuare „Legea privind dreptul de autor”), astfel cum era în vigoare în perioada în discuție în litigiul principal, difuzarea radiofonică sau televizată a unei opere este definită ca fiind punerea la dispoziție a operei difuzate prin radio sau prin televiziune prin intermediul unui aparat care din punct de vedere tehnic

este în măsură să recepționeze o emisiune radio sau televizată. Totuși, nu este considerată o astfel de radiodifuzare punerea unei opere la dispoziția pacienților în cursul prestării serviciilor de îngrijire medicală în centre care furnizează astfel de prestații.

- 10 Articolul 98 din Legea privind dreptul de autor condiționează exercitarea gestionării colective a drepturilor de autor de eliberarea unei autorizații. În temeiul alineatului (6) litera (c) al acestui articol, ministerul competent poate acorda o astfel de autorizație numai în măsura în care o altă persoană nu dispune deja de o autorizație pentru exercitarea aceluiași drept privind același obiect protejat și, în cazul în care se referă la o operă, pentru exercitarea aceluiași drept privind același tip de operă.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 11 OSA solicită Léčebné lázně plata sumei de 546 995 de coroane cehe (CZK), majorată cu dobânzi de întârziere, pentru faptul că a instalat, în perioada în litigiu cuprinsă între 1 mai 2008 și 31 decembrie 2009 și fără să fi încheiat un contract de licență cu OSA, în camerele clădirilor centrului balnear aparate de televiziune și de radio prin intermediul cărora pune la dispoziția pacienților săi opere gestionate de OSA. Potrivit acesteia, articolul 23 din Legea privind dreptul de autor, în partea care prevede o excepție de la plata remunerațiilor pentru drepturile de autor în favoarea centrelor de îngrijire a sănătății atunci când prestează servicii de îngrijiri, este contrar Directivei 2001/29.
- 12 Léčebné lázně susține că îi este aplicabilă excepția prevăzută la articolul 23 menționat și contestă susținerea potrivit căreia această dispoziție ar fi contrară Directivei 2001/29. Aceasta adaugă că, în cazul în care, totuși, s-ar hotărî astfel, această directivă nu ar putea fi invocată într-un litigiu între particulari.
- 13 În plus, Léčebné lázně arată că OSA abuzează de poziția sa de monopol pe piață, cuantumul remunerațiilor prevăzute de baremele sale fiind disproporționat de ridicat în raport cu remunerațiile pe care le solicită societățile de gestionare colectivă a drepturilor de autor (denumite în continuare „societățile de gestionare”) în statele limitrofe pentru același tip de utilizare a operelor protejate de dreptul de autor, ceea ce compromite poziția sa pe piață și competitivitatea sa în raport cu centrele balneare situate în statele limitrofe. Centrul său ar fi frecventat de o clientelă străină și în cadrul acestuia s-ar recepționa semnalul unor posturi de radio și de televiziune străine. Aceasta invocă o restrângere a liberei circulații a serviciilor și arată că are interesul să încheie un contract de licență cu o societate de gestionare cu sediul în alt stat membru, care solicită drepturi de autor la un nivel mai puțin ridicat.
- 14 În aceste condiții, Krajský soud v Plzni (tribunal regional, Plzeň) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Directiva [2001/29] trebuie interpretată în sensul că este contrară articolelor 3 și 5 din aceasta [mai exact, articolului 5 alineatul (2) litera (e), alineatul (3) litera (b) și alineatul (5)] excepția care nu permite remunerarea autorilor pentru comunicarea operelor lor prin difuzare radiofonică sau televizată, prin intermediul unui aparat receptor de televiziune sau de radio, pacienților aflați în camerele unui centru balnear care este o întreprindere?
- 2) Conținutul acestor dispoziții ale directivei privind utilizarea menționată mai sus a unei opere este suficient de necondiționat și de precis pentru ca societățile de gestionare [...] să le poată invoca în fața instanțelor naționale în cadrul unui litigiu între particulari, dacă statul [membru] nu a transpus în mod corect Directiva [2001/29] în dreptul intern?

- 3) Articolul 56 [TFUE] și următoarele, precum și articolul 102 [TFUE] ori articolul 16 din Directiva [2006/123] trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării unei reglementări naționale care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor pe teritoriul statului [membru] unei singure societăți de gestionare [...] (monopol) și, astfel, nu permite destinatarului serviciului să aleagă liber o societate de gestionare [...] dintr-un alt stat [membru]?”

Cu privire la redeschiderea procedurii orale

- 15 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 16 decembrie 2013, Léčebné lázně a solicitat Curții să dispună „măsuri de organizare a procedurii și de cercetare judecătorească” incluzând prezentarea unei hotărâri a Městský soud v Praze (Curtea de Apel Praga) din 14 mai 2013 și a anexat această hotărâre la înscrisul menționat. Prin acest înscris, Léčebné lázně a solicitat de asemenea redeschiderea procedurii orale. Această cerere este motivată de faptul că respectiva hotărâre ar fi legată de cea de a treia întrebare adresată de instanța de trimitere, precum și de faptul că, potrivit Léčebné lázně, punctele 28 și 29 din concluziile avocatului general conțin afirmații eronate.
- 16 Având în vedere conținutul său, este necesar să se considere că, în stadiul actual al procedurii, cererea menționată reprezintă o cerere de redeschidere a procedurii orale în sensul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții.
- 17 În temeiul acestei dispoziții, Curtea poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 18 În această privință, mai întâi, este necesar să se arate că prima întrebare adresată de instanța de trimitere, la care se referă punctele 28 și 29 din concluziile avocatului general, a fost amplu discutată de persoanele interesate în fața Curții. În aceste condiții, Curtea consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a răspunde la această întrebare.
- 19 Apoi, în ceea ce privește decizia pronunțată de Městský soud v Praze, aceasta nu poate fi considerată ca reprezentând un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra răspunsului care urmează să fie dat de Curte la cea de a treia întrebare adresată de instanța de trimitere.
- 20 În sfârșit, nu s-a susținut că prezenta cauză trebuie soluționată pe baza unui argument care nu ar fi fost pus în discuție în fața Curții.
- 21 În consecință, în urma ascultării avocatului general, se impune respingerea cererii de redeschidere a procedurii orale.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 22 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării unui stat membru care exclude dreptul autorilor de a autoriza sau de a interzice comunicarea de către un centru balnear care acționează ca o întreprindere comercială a operelor lor prin distribuirea intenționată a unui semnal prin intermediul unor aparate receptoare de televiziune sau de radio în

camerele pacienților acestui centru. În plus, aceasta ridică problema dacă articolul 5 alineatul (2) litera (e), alineatul (3) litera (b) și alineatul (5) din această directivă este de natură să afecteze interpretarea acestei prime dispoziții într-un astfel de context.

- 23 În această privință, este necesar să se arate că Directiva 2001/29 are drept obiectiv principal să instituie un nivel ridicat de protecție în favoarea autorilor, permițându-le acestora să obțină o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, în special cu ocazia unei comunicări publice. În consecință, noțiunea „comunicare publică”, care figurează la articolul 3 alineatul (1) din această directivă, trebuie să fie interpretată în sens larg, astfel cum se arată de altfel în mod explicit în considerentul (23) al aceleiași directive (Hotărârea din 7 martie 2013, ITV Broadcasting și alții, C-607/11, punctul 20, precum și jurisprudența citată).
- 24 Or, astfel cum arată în mod întemeiat OSA, guvernul ceh și Comisia Europeană, este necesar să se considere că un act de „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, există atunci când operatorul unui centru balnear precum cel în discuție în litigiul principal permite pacienților săi accesul la operele difuzate prin intermediul unor televizoare sau aparate de radio, distribuind în camerele acestui centru semnalul primit, purtător al operelor protejate.
- 25 Astfel, mai întâi, noțiunea „comunicare” trebuie înțeleasă ca referindu-se la orice transmitere a operelor protejate, indiferent de mijlocul sau de procedeul tehnic utilizat (Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, Rep., p. I-9083, punctul 193).
- 26 În consecință, operatorul unui centru balnear efectuează o comunicare atunci când transmite în mod intenționat opere protejate, distribuind voluntar un semnal prin intermediul receptoarelor de radio sau de televiziune în camerele pacienților acestui centru [a se vedea în acest sens Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 196, precum și Hotărârea din 15 martie 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, punctul 40].
- 27 În continuare, trebuie amintit că noțiunea „public” la care se referă articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 vizează un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, pe de altă parte, existența unui număr de persoane destul de important (Hotărârea ITV Broadcasting și alții, citată anterior, punctul 32).
- 28 În ceea ce privește mai exact acest din urmă criteriu, trebuie să se țină seama de efectul cumulativ care rezultă din punerea la dispoziție a operelor în favoarea potențialilor destinatari. În această privință, este relevant în special să se știe câte persoane au acces în paralel și în mod succesiv la aceeași operă (Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, Rec., p. I-11519, punctul 39, precum și Hotărârea ITV Broadcasting și alții, citată anterior, punctul 33).
- 29 Or, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 28 din concluzii, un centru balnear poate oferi cazare, atât în mod simultan, cât și succesiv, unui număr nedeterminat, dar destul de important de persoane care pot recepționa emisiuni radiodifuzate în camerele lor.
- 30 Contrar celor susținute de L'écebné lázně, simpla împrejurare că pacienții unui centru balnear sunt cazați în general în acest centru o perioadă mai lungă decât clienții într-un hotel nu este de natură să infirmе această constatare, întrucât, prin efectele cumulative care rezultă din punerea la dispoziție a operelor pentru astfel de pacienți, aceasta este întotdeauna de natură să vizeze un număr de persoane destul de important.
- 31 Trebuie amintit de asemenea că, pentru a intra sub incidența noțiunii „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, este de asemenea necesar ca opera radiodifuzată să fie transmisă unui public nou, cu alte cuvinte unui public care nu era luat în considerare de autorii

operelor protejate atunci când aceștia au autorizat utilizarea lor prin comunicarea publică inițială (Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 197, precum și jurisprudența citată).

- 32 Or, precum clienții unui hotel, și pacienții unui centru balnear constituie un astfel de public nou. Astfel, centrul balnear este organismul care intervine, în deplină cunoștință de cauză cu privire la consecințele comportamentului său, pentru a oferi pacienților săi acces la opera protejată. În lipsa acestei intervenții, acești pacienți nu ar putea, în principiu, să beneficieze de opera difuzată (a se vedea în acest sens Hotărârea SGAE, citată anterior, punctele 41 și 42).
- 33 În consecință, comunicarea de către un centru balnear precum cel în discuție în litigiul principal a unor opere protejate, prin distribuirea intenționată a unui semnal prin intermediul receptoarelor de televiziune sau de radio în camerele pacienților acestui centru constituie o „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29.
- 34 Această interpretare nu este infirmată de argumentul, invocat de Léčebné lázně, potrivit căruia un act de comunicare precum cel în discuție în litigiul principal prezintă aceleași caracteristici ca o comunicare a unor opere protejate, efectuată de un dentist în cabinetul său dentar și în legătură cu care Curtea a statuat în Hotărârea din 15 martie 2012, SCF (C-135/10), că nu intră în domeniul de aplicare al noțiunii „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29.
- 35 În această privință, este suficient să se arate că principiile rezultate din Hotărârea SCF, citată anterior, nu sunt pertinente în prezenta cauză, întrucât aceasta din urmă nu vizează dreptul de autor avut în vedere la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, ci dreptul cu caracter compensator al artiștilor interpreți sau executanți și al producătorilor de fonograme care este prevăzut la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 120).
- 36 Întrucât o comunicare a unor opere protejate precum cea în discuție în litigiul principal constituie o „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, reglementarea națională trebuie să prevadă, astfel cum reiese din conținutul acestei dispoziții, un drept exclusiv pentru autori de a autoriza sau de a interzice această comunicare, cu excepția cazului în care aceasta se încadrează în una dintre excepțiile sau limitările prevăzute de Directiva 2001/29.
- 37 În această privință, este necesar în special să se examineze dacă articolul 5 alineatul 2 litera (e), alineatul (3) litera (b) și alineatul (5) din directiva menționată, la care instanța de trimitere se referă în mod expres, poate reprezenta temeiul unei astfel de excepții sau limitări.
- 38 În ceea ce privește, mai întâi, articolul 5 alineatul (2) litera (e) din Directiva 2001/29, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din cuprinsul său, această dispoziție se limitează să permită o excepție sau o limitare a dreptului de reproducere prevăzut la articolul 2 din această directivă. Aceasta nu poate, așadar, să reprezinte temeiul unei excepții sau al unei limitări a dreptului exclusiv al autorilor de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din aceeași directivă.
- 39 În ceea ce privește, în continuare, articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29, acesta permite statelor membre să prevadă o excepție sau o limitare a drepturilor prevăzute la articolul 3 din directivă atunci când este vorba despre utilizări în folosul persoanelor cu handicap, având legătură directă cu acel handicap, de natură necomercială, în măsura impusă de handicapul specific. Or, niciun element din dosarul prezentat Curții nu permite să se considere că ar fi îndeplinite într-o cauză precum cea în discuție în litigiul principal toate condițiile enunțate în această primă dispoziție.

- 40 În sfârșit, în ceea ce privește articolul 5 alineatul (5) din Directiva 2001/29, acesta nu stabilește excepții sau limitări pe care statele membre le pot prevedea în privința drepturilor vizate, printre altele, la articolul 3 alineatul (1) din această directivă, ci se limitează să precizeze întinderea excepțiilor și a limitărilor stabilite la alineatele anterioare ale acestei prime dispoziții.
- 41 Ținând seama de cele ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării unui stat membru care exclude dreptul autorilor de a autoriza sau de a interzice comunicarea de către un centru balnear care acționează ca o întreprindere comercială a operelor lor prin distribuirea intenționată a unui semnal prin intermediul unor aparate receptoare de televiziune sau de radio în camerele pacienților acestui centru. Articolul 5 alineatul (2) litera (e), alineatul (3) litera (b) și alineatul (5) din această directivă nu este de natură să afecteze această interpretare.

Cu privire la a doua întrebare

- 42 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că poate fi invocat de o societate de gestionare în cadrul unui litigiu între particulari cu scopul de a înlătura reglementarea unui stat membru contrară acestei dispoziții.
- 43 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nici chiar o dispoziție clară, precisă și necondiționată a unei directive care are ca obiect să confere drepturi sau să impună obligații particularilor nu poate fi aplicată ca atare în cadrul unui litigiu care se poartă exclusiv între particulari (Hotărârea din 15 ianuarie 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, punctul 36 și jurisprudența citată).
- 44 Curtea a decis însă că o instanță națională sesizată cu un litigiu care se poartă exclusiv între particulari este obligată, atunci când aplică dispoziții de drept intern, să ia în considerare totalitatea normelor dreptului național și să le interpreteze, în măsura posibilului, în lumina textului, precum și a finalității acestei directive, în vederea identificării unei soluții conforme cu obiectivul urmărit de aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea Association de médiation sociale, citată anterior, punctul 38 și jurisprudența citată).
- 45 Cu toate acestea, Curtea a precizat că acest principiu al interpretării conforme a dreptului național are anumite limite. Astfel, obligația instanței naționale de a se referi la conținutul unei directive atunci când interpretează și aplică normele relevante ale dreptului intern este limitată de principiile generale ale dreptului și nu poate fi utilizată ca temei pentru o interpretare *contra legem* a dreptului național (Hotărârea Association de médiation sociale, citată anterior, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 46 Pe de altă parte, întrucât, atunci când se referă la Hotărârea din 12 iulie 1990, Foster și alții (C-188/89, Rec., p. I-3313), instanța de trimitere ridică, în cadrul motivării celei de a doua întrebări, problema adevăratei naturi a unei societăți de gestionare precum OSA, este necesar să se adauge că o astfel de societate de gestionare nu poate să invoce nici articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 pentru a înlătura reglementarea unui stat membru contrară acestei dispoziții, dacă această societate ar fi considerată o emanație a statului.
- 47 Astfel, dacă așa ar sta lucrurile, situația, în împrejurări precum cele din cauza principală, nu ar fi cea a unui particular care invocă efectul direct al unei dispoziții a unei directive împotriva statului membru, ci situația inversă. Or, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o directivă nu poate, prin ea însăși, să creeze obligații în sarcina unui particular și, prin urmare, nu poate fi invocată ca atare împotriva sa (Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, punctul 37 și jurisprudența citată).

48 Ținând seama de cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că nu poate fi invocat de o societate de gestionare în cadrul unui litigiu între particulari cu scopul de a înlătura reglementarea unui stat membru contrară acestei dispoziții. Instanța sesizată cu un astfel de litigiu este totuși obligată să interpreteze reglementarea menționată, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității acestei dispoziții, în vederea identificării unei soluții conforme cu obiectivul urmărit de aceasta.

Cu privire la a treia întrebare

Cu privire la admisibilitate

49 OSA, precum și guvernele ceh și austriac exprimă îndoieli cu privire la admisibilitatea celei de a treia întrebări. Astfel, nu ar rezulta din decizia de trimitere că Léčebné lázně a încercat să încheie un contract cu o societate de gestionare cu sediul în alt stat membru. De asemenea, răspunsul la a treia întrebare nu ar avea nicio incidență asupra soluționării litigiului principal. Indiferent care este acest răspuns, acesta nu poate exonera Léčebné lázně de obligația de a plăti către OSA remunerația în litigiu.

50 În această privință, trebuie amintit că o cerere de decizie preliminară formulată de o instanță națională nu poate fi declarată inadmisibilă decât dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în special Hotărârea din 29 martie 2012, Belvedere Costruzioni, C-500/10, punctul 16 și jurisprudența citată).

51 Or, din decizia de trimitere reiese că Léčebné lázně invocă dispozițiile vizate de cea de a treia întrebare adresată de instanța de trimitere pentru a se opune caracterului pretins prea ridicat al redevențelor solicitate de OSA în raport cu cele solicitate de societățile de gestionare din statele limitrofe.

52 În aceste condiții, nu rezultă în mod evident că cea de a treia întrebare nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori că problema este de natură ipotetică.

53 Prin urmare, a treia întrebare este admisibilă.

Cu privire la fond

54 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 16 din Directiva 2006/123, precum și articolul 56 TFUE și/sau articolul 102 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun reglementării unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor privind anumite opere protejate pe teritoriul acestuia unei singure societăți de gestionare, împiedicând în acest mod un utilizator de astfel de opere precum centrul balnear în discuție în litigiul principal să beneficieze de serviciile furnizate de o societate de gestionare cu sediul într-un alt stat membru.

55 OSA contestă faptul că reglementarea menționată împiedică un utilizator de opere protejate precum centrul balnear în discuție în cauza principală să beneficieze de serviciile furnizate de o societate de gestionare cu sediul în alt stat membru.

56 Cu toate acestea, nu este de competența Curții să se pronunțe în această privință. Astfel, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărei exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertință (Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli, C-188/10 și C-189/10, Rep., p. I-5667, punctul 27, precum și jurisprudența citată).

– Observații introductive

57 Întrucât atât articolul 16 din Directiva 2006/123, cât și articolul 56 TFUE și următoarele vizează libera prestare a serviciilor, trebuie analizat dacă se poate considera că o societate de gestionare precum OSA furnizează un serviciu în privința unui utilizator de opere protejate precum centrul balnear în discuție în cauza principală. OSA, precum și guvernele care au prezentat observații Curții apreciază că nu aceasta este situația.

58 În această privință, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din articolul 4 punctul 1 din Directiva 2006/123, noțiunea „serviciu” vizată de această directivă coincide cu cea vizată la articolul 57 TFUE.

59 Or, activitățile societăților de gestionare sunt supuse dispozițiilor articolului 56 TFUE și următoarele privind libera prestare a serviciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 1979, Greenwich Film Production, 22/79, Rec., p. 3275, punctul 12, Hotărârea din 2 martie 1983, GVL/Comisia, 7/82, Rec., p. 483, punctul 38, precum și Hotărârea din 20 octombrie 1993, Phil Collins și alții, C-92/92 și C-326/92, Rec., p. I-5145, punctul 24).

60 Aceasta este situația nu numai în ceea ce privește relația dintre o societate de gestionare și un titular de drepturi de autor, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul anterior, ci și în ceea ce privește relația dintre o societate de gestionare precum OSA și un utilizator de opere protejate precum centrul balnear în discuție în litigiul principal.

61 Prin urmare, o astfel de societate de gestionare facilitează în privința acestui utilizator obținerea unei autorizații pentru utilizarea operelor protejate și achitarea redevențelor datorate de acesta titularilor de drepturi de autor, astfel încât aceasta trebuie să fie considerată că furnizează un serviciu și în beneficiul acestui utilizator.

62 Pe de altă parte, este puțin relevant în această privință, astfel cum arată în mod întemeiat Comisia, faptul că această societate de gestionare este remunerată pentru serviciul menționat de titularii drepturilor de autor sau de utilizatorul operelor protejate. Astfel, articolul 57 TFUE nu impune ca serviciul furnizat să fie plătit de cei care beneficiază de el (Hotărârea din 26 aprilie 1988, Bond van Adverteerders și alții, 352/85, Rec., p. 2085, punctul 16).

63 Rezultă că o societate de gestionare precum OSA trebuie să fie considerată că furnizează, în privința unui utilizator de opere protejate precum centrul balnear în discuție în cauza principală, un „serviciu” atât în sensul articolului 4 punctul 1 din Directiva 2006/123, cât și în sensul articolului 57 TFUE.

– Cu privire la interpretarea articolului 16 din Directiva 2006/123

64 În ceea ce privește problema dacă articolul 16 din Directiva 2006/123 se aplică unui astfel de serviciu, este necesar să se arate de la bun început că, în temeiul articolului 17 punctul 11 din această directivă, articolul 16 menționat nu se aplică drepturilor de autor și drepturilor conexe.

65 Or, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 64 din concluzii, întrucât numai serviciile pot fi excluse din domeniul de aplicare al articolului 16 din Directiva 2006/123, articolul 17 punctul 11 din această directivă trebuie interpretat în sensul că exclude serviciul vizat la punctul 63 din prezenta hotărâre, care privește drepturile de autor, din domeniul de aplicare al acestei prime dispoziții.

66 În consecință, articolul 16 din Directiva 2006/123, fiind inaplicabil, nu se opune unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal.

– Cu privire la interpretarea articolului 56 TFUE

67 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal este de natură să împiedice un centru balnear precum cel în discuție în litigiul principal să beneficieze, în calitate de utilizator de opere protejate, de serviciile unei societăți de gestionare stabilite într-un alt stat membru.

68 Întrucât un astfel de serviciu are caracter transfrontalier, articolul 56 TFUE este aplicabil (a se vedea în acest sens Hotărârea Bond van Adverteerders și alții, citată anterior, punctul 15).

69 În plus, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice, în practică, furnizarea unui astfel de serviciu, constituie o restricție privind libera prestare a serviciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 85).

70 Această restricție poate fi justificată numai în cazul în care răspunde unor motive imperative de interes general, în măsura în care este de natură să asigure realizarea obiectivului de interes general pe care îl urmărește și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea în special Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 93).

71 Astfel cum arată în mod întemeiat OSA, guvernele care au prezentat observații Curții, precum și Comisia, protecția drepturilor de proprietate intelectuală constituie un astfel de motiv imperativ de interes general (a se vedea în acest sens Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 94 și jurisprudența citată).

72 În plus, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal, care acordă, pentru gestionarea drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate, un monopol pe teritoriul statului membru în cauză unei societăți de gestionare precum OSA trebuie să fie considerată aptă să protejeze drepturile de proprietate intelectuală, din moment ce aceasta este de natură să permită o gestionare eficace a drepturilor respective, precum și un control eficace al respectării lor pe acest teritoriu.

73 În ceea ce privește problema dacă o astfel de reglementare nu depășește ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivul protecției drepturilor de proprietate intelectuală, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din observațiile prezentate Curții, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal se înscrie în contextul unei protecții teritorializate a drepturilor de autor, care cuprinde de asemenea contractele de reprezentare reciprocă.

74 Prin aceste contracte încheiate de societățile de gestionare între ele, acestea își încredințează reciproc dreptul de a acorda, pe teritoriul de care răspund, autorizațiile necesare pentru orice execuție publică a unor opere protejate de drepturile de autor ale membrilor celorlalte societăți și de a supune aceste autorizații anumitor condiții, în conformitate cu legile aplicabile pe teritoriul în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 1989, Tournier, 395/87, Rec., p. 2521, punctul 17, precum și Hotărârea din 13 iulie 1989, Lucazeau și alții, 110/88, 241/88 și 242/88, Rec., p. 2811, punctul 11).

75 În această privință, Curtea a statuat deja că contractele de reprezentare reciprocă încheiate între societățile de gestionare vizează, printre altele, să permită acestora să se bazeze, pentru protejarea repertoriului lor într-un alt stat, pe organizarea creată de societatea de gestionare care își exercită activitățile în acest stat, fără să fie constrânse să adauge la această organizare propriile rețele de contracte cu utilizatorii și propriile controale la fața locului (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Tournier, punctul 19, precum și Lucazeau și alții, punctul 13).

- 76 Or, observațiile prezentate Curții nu au indicat, în ceea ce privește o comunicare precum cea în discuție în litigiul principal, existența, în stadiul actual al dreptului Uniunii, a unei alte metode care să permită să se atingă același nivel de protecție a drepturilor de autor ca cea întemeiată pe o protecție și, așadar, și pe un control teritorializat al acestor drepturi, în contextul în care se înscrie o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal.
- 77 Mai mult, dezbateră în fața Curții a demonstrat că faptul de a permite, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, unui utilizator de opere protejate să aleagă liber orice societate de gestionare cu sediul pe teritoriul Uniunii pentru a obține autorizația pentru utilizarea operelor protejate și pentru a achita redevențele datorate de acesta ar determina, în stadiul actual al dreptului Uniunii, probleme importante de control privind utilizarea acestor opere și plata redevențelor datorate.
- 78 În aceste condiții, nu se poate considera că o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal depășește ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivul protecției drepturilor de autor, deoarece împiedică un utilizator de opere protejate precum centrul balnear în discuție în litigiul principal să beneficieze de serviciile furnizate de o societate de gestionare cu sediul în alt stat membru.
- 79 Ținând seama de cele ce precedă, articolul 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei astfel de reglementări.

– Cu privire la interpretarea articolului 102 TFUE

- 80 Cu titlu introductiv, este necesar să se amintească, în primul rând, că o societate de gestionare precum OSA constituie o întreprindere căreia i se aplică articolul 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 martie 1974, BRT și Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, cunoscută sub numele „BRT II”, 127/73, Rec., p. 313, punctele 6 și 7).
- 81 În al doilea rând, articolul 106 alineatul (2) TFUE, care cuprinde norme speciale care se aplică întreprinderilor care au sarcina, printre altele, de a gestiona servicii de interes economic general, nu se opune aplicării articolului 102 TFUE unei societăți de gestionare precum OSA. Astfel, o asemenea societate de gestionare, căreia statul nu i-a încredințat o misiune și care gestionează interese private, chiar dacă este vorba despre drepturi de proprietate intelectuală protejate prin lege, nu este de natură să intre în domeniul de aplicare al acestei prime dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior BRT II, punctul 23, și GVL/Comisia, punctul 32).
- 82 În schimb, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal poate să intre sub incidența articolului 106 alineatul (1) TFUE. Astfel, o asemenea reglementare are drept efect acordarea drepturilor exclusive unei societăți de gestionare precum OSA în ceea ce privește gestionarea drepturilor de autor referitoare la o anumită categorie de opere protejate pe teritoriul statului membru în cauză, împiedicând astfel alte întreprinderi să exercite activitatea economică în cauză pe același teritoriu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 2001, Ambulanz Glöckner, C-475/99, Rec., p. I-8089, punctul 24).
- 83 În ceea ce privește interpretarea articolului 102 TFUE într-un astfel de context, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că simplul fapt de a crea o poziție dominantă prin acordarea de drepturi exclusive în sensul articolului 106 alineatul (1) TFUE nu este, în sine, incompatibil cu acest prim articol. Un stat membru nu încalcă interdicțiile consacrate de aceste două prevederi decât atunci când întreprinderea respectivă, prin simpla exercitare a drepturilor exclusive care i-au fost conferite, ajunge să își exploateze poziția dominantă în mod abuziv ori atunci când aceste drepturi pot crea o situație în care această întreprindere ajunge să comită astfel de abuzuri (Hotărârea din 3 martie 2011, AG2R Prévoyance, C-437/09, Rep., p. I-973, punctul 68 și jurisprudența citată).

- 84 În consecință, simplul fapt că un stat membru acordă unei societăți de gestionare precum OSA, pentru gestionarea drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate, un monopol privind teritoriul acestui stat membru nu este, ca atare, contrar articolului 102 TFUE.
- 85 Cu toate acestea, astfel cum reiese din decizia de trimitere, cea de a treia întrebare urmărește să permită instanței de trimitere să se pronunțe cu privire la argumentul, invocat de L'échébne l'ázně în cadrul litigiului principal, potrivit căruia redevențele solicitate de OSA sunt disproporționat de ridicate în raport cu redevențele solicitate de societățile de gestionare din statele limitrofe.
- 86 În această privință, trebuie constatat că o societate de gestionare precum OSA, care dispune de un monopol pentru gestionarea pe teritoriul unui stat membru a drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate, deține o poziție dominantă pe o parte semnificativă din piața internă în sensul articolului 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, Rep., p. I-9275, punctul 22).
- 87 Or, dacă s-ar dovedi că o astfel de societate de gestionare impune tarife pentru serviciile pe care le furnizează, care sunt semnificativ mai ridicate decât cele practicate în alte state membre, și cu condiția ca o comparație a nivelurilor tarifelor să fie efectuată pe o bază omogenă, această diferență ar trebui să fie considerată ca indiciu al unui abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE. În acest caz, i-ar reveni societății de gestionare în cauză sarcina să justifice diferența, bazându-se pe divergențe obiective între situația din statul membru în cauză și situația existentă în toate celelalte state membre (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Tournier, punctul 38, precum și Lucazeau și alții, punctul 25).
- 88 De asemenea, un astfel de abuz ar putea consta în practicarea unui preț excesiv, fără raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate (Hotărârea Kanal 5 și TV 4, citată anterior, punctul 28).
- 89 Pe de altă parte, dacă ar exista un astfel de abuz și dacă ar fi imputabil reglementării aplicabile acestei societăți de gestionare, reglementarea menționată ar fi, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 83 din prezenta hotărâre, contrară articolelor 102 TFUE și 106 alineatul (1) TFUE.
- 90 Revine instanței de trimitere sarcina să verifice dacă o astfel de situație se întâlnește, eventual, în cauza principală.
- 91 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 16 din Directiva 2006/123, precum și articolele 56 TFUE și 102 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun reglementării unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor privind anumite opere protejate pe teritoriul acestuia unei singure societăți de gestionare, împiedicând astfel un utilizator al unor astfel de opere precum centrul balnear în discuție în litigiul principal să beneficieze de serviciile furnizate de o societate de gestionare cu sediul într-un alt stat membru.
- 92 Cu toate acestea, articolul 102 TFUE trebuie interpretat în sensul că constituie indicii ale unui abuz de poziție dominantă impunerea de către această primă societate de gestionare a unor tarife pentru serviciile pe care le furnizează care sunt semnificativ mai ridicate decât cele practicate în celelalte state membre, cu condiția ca o comparație a nivelurilor tarifelor să fi fost efectuată pe o bază omogenă, sau practicarea unor prețuri excesive fără raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

⁹³ Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării unui stat membru care exclude dreptul autorilor de a autoriza sau de a interzice comunicarea de către un centru balnear care acționează ca o întreprindere comercială a operelor lor prin distribuirea intenționată a unui semnal prin intermediul unor aparate receptoare de televiziune sau de radio în camerele pacienților acestui centru. Articolul 5 alineatul (2) litera (e), alineatul (3) litera (b) și alineatul (5) din această directivă nu este de natură să afecteze această interpretare.**
- 2) **Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că nu poate fi invocat de o societate de gestionare colectivă a drepturilor de autor în cadrul unui litigiu între particulari cu scopul de a înlătura reglementarea unui stat membru contrară acestei dispoziții. Instanța sesizată cu un astfel de litigiu este totuși obligată să interpreteze reglementarea menționată, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității acestei dispoziții, în vederea identificării unei soluții conforme cu obiectivul urmărit de aceasta.**
- 3) **Articolul 16 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne, precum și articolele 56 TFUE și 102 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun reglementării unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor privind anumite opere protejate pe teritoriul acestuia unei singure societăți de gestionare colectivă a drepturilor de autor, împiedicând astfel un utilizator al unor astfel de opere precum centrul balnear în discuție în litigiul principal să beneficieze de serviciile furnizate de o societate de gestionare cu sediul într-un alt stat membru.**

Cu toate acestea, articolul 102 TFUE trebuie interpretat în sensul că constituie indicii ale unui abuz de poziție dominantă impunerea de către această primă societate de gestionare colectivă a drepturilor de autor a unor tarife pentru serviciile pe care le furnizează care sunt semnificativ mai ridicate decât cele practicate în celelalte state membre, cu condiția ca o comparație a nivelurilor tarifelor să fi fost efectuată pe o bază omogenă, sau practicarea unor prețuri excesive fără raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate.

Semnături